

ÉNEK-ZENE

5-8. ÉVFOLYAM

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek *továbbfejlődjenek*. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A kerettantervben két évre vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző órai tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelzik. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás

A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatóak. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérezés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy

használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.

Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozásokor, de legmagasabb fokát a iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.

Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulóknál kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljék meg.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

5–6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső késztetésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a

zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az 5. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 72 óra (heti 2 óra)

A 6. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 36 óra.

A témakörök áttekintő táblázata: 5. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	34
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	14
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	8
Ismeretek - Hallásfejlesztés	6
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	8
Szabadon felhasználható tanóra (múzeum-, koncert látogatás, koncertfilm megtekintése)	2
Összes óraszám:	72

A témakörök áttekintő táblázata: 6. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	19
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	7
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	4
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3
Összes óraszám:	36

Tematikai egység	Zeneművek / Énekes anyag	Órakeret 34 óra (19 óra)
	<p><i>Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – 5. osztály</i></p> <p>A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvéken; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvéken, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magos a teteje; Egy kis kertet keríttek; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; Régi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt</p> <p><i>Műzenei szemelvények, más népek dalai:</i></p> <p>M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J. S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)</p> <p><i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra:</i></p> <p>Báránkámon csengő szől; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl, vitézek; Haj, ki, kisse, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regös ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc</p>	
	<p><i>Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből - 6. osztály</i></p> <p>A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Már Vidrócki emelgeti a bankót...Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Két tyúkom tavali...; Az ürögi faluvéken...A horgosi csárda...A malomnak nincsen köve...Érik a ropogós cseresznye...Kiöntött a Tisza...Ha felmegyek a budai nagy hegyre...Kispircsi falu végén...Ablakomba, ablakomba...Bonchidai menyecskék...Gerencséri utca...Széles a Duna...Gábor Áron rézágyúja.....A jó lovas katonának...</p> <p><i>Műzenei szemelvények, más népek dalai:</i></p> <p>John Of Fornsete: Nyár-kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; Német kánonok; Kék ibolyácska; Beethoven: Urián föld körüli utazása; Örömmóda; Mozart: Vágyódás a tavasz után; Kuruc kori énekek; Arany János: Toborzó</p> <p><i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra:</i></p> <p>Egressy Béni: Szózat; A nap nyugodni tér; Ó jöjj, ó jöjj üdvözítő; Gábor Áron rézágyúja.....A jó lovas katonának...A kis Jézus megszületett; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban;</p>	
	FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK	
	– Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni	

<p>megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel</p> <ul style="list-style-type: none">– A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével– A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is– A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel– Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből– Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel– A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel <p>—Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani</p> <ul style="list-style-type: none">• Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni• Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül <p>– Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása</p> <ul style="list-style-type: none">• A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben <p>– Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban</p> <ul style="list-style-type: none">• A megélt élmények feldolgozásának segítése	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none">– A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés– A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása– Népszokások eljátszása– Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában– Részvétel az iskolai kórus munkájában– Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen– Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán	<ul style="list-style-type: none">– 5. osztályban 50, 6. osztályban 26 dal megismerése– A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése– A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése– A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése
Fogalmak	a cappella; kamaraének – társas-ének; vers megzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte.

Tematikai egység	Zeneművek / Zenehallgatás	Órakeret 14 óra (7 óra)
-------------------------	----------------------------------	--

Zenehallgatási anyag – 5. osztály Dunántúli ugrós táncok Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6-7. tétel Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar Zene Mátyás király udvarából J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet) W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló Liszt Ferenc: Manók tánca Johannes Brahms: V. magyar tánc Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire John Williams: Csillagok háborúja – induló	
Zenehallgatási anyag – 6. osztály Kodály Zoltán: Mátrai képek - vegyeskar Bartók Béla: Ürögi kanásztánc; Olando di Lasso: Visszhang; Vivaldi: a négy évszak; Georg Friedrich Handel: Tűzijáték szvit részletek Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel Joseph Haydn: császár vonósnégyes W. A. Mozart: A varázsfuvola – részletek W.A Mozart: Egy kis éji zene Beethoven: IX. szimfónia: Örömhód	
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK	
<ul style="list-style-type: none"> – A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével – Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben – Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz – Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között. – Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket – Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében 	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – Részvétel ifjúsági hangversenyeken – Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán – Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához – A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése 	<ul style="list-style-type: none"> – a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete – A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós,

<ul style="list-style-type: none"> – Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről – Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről – Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) – Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata 	<p>ütős)</p> <ul style="list-style-type: none"> – A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése – A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében
Fogalmak	Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	Órakeret 8 óra (4 óra)
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		
<ul style="list-style-type: none"> – Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján – Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója – Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban – Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal. 		
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK	
<ul style="list-style-type: none"> – A dalok ritmusának hangoztatása – Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között – Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával – Egyszerűbb ritmushangszerek készítése – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> – A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket – Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet 	
Fogalmak	Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem	

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés	Órakeret 6 óra (3 óra)
------------------	---	---------------------------------------

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		
<ul style="list-style-type: none">– A tiszta hangközök felismerése és megnevezése– A kis és nagy terc és szekund hangzatalakotó szerepének érzékelése és megértése– A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan– Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése– Ismerje a fi, szí, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét– A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából– Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével– A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése– Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)		
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK	
<ul style="list-style-type: none">– A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel– Zenei kérdés, válasz rögtönzése– Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával– A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniak megfigyelésének és meghallásának gyakorlására	<ul style="list-style-type: none">– Tiszta kvint, tiszta kvart, tiszta oktáv– Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund– Dúr és moll hangzás– Módosított hangok: fi, szí, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése	
Fogalmak	Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek	

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Zenei írás-olvasás	Órakeret 8 óra (3 óra)
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		
<ul style="list-style-type: none"> – ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival – az új ritmikai elemek felismerése kottaképben – az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban 		

<ul style="list-style-type: none"> – a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan – a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel – a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszereken próbálva – rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban 	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése – Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása. 	<ul style="list-style-type: none"> – a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása – a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása – a tiszta hangközök grafikai képe és írása – a módosított hangok grafikai képe és írása – az abszolút hangnevek – C-dúr, a-moll
Fogalmak	Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

7-8. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata: 7. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	14
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	12
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	3
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	2
Összes óraszám:	36

A témakörök áttekintő táblázata: 8. osztály

Témakör neve	Javasolt óraszám
Zeneművek/ Énekes anyag	14
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	12

Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	3
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	2
Összes óraszám:	36

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.

Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenetörténeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenetörténeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között!

A szabad órakeret lehetőséget ad a tanárnak az értékválasztásra kedvelt dalaiból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

A tantárgy alapóraszámát évfolyamonként: 36 óra

Tematikai egység	Zeneművek / Énekes anyag	Órakeret 14 óra
<p>Magyar népdalok - 7. osztály Felülről fúj az őszi szél....; Jó bort árul Sirjainé....; Nem vagyok én senkinek se....; A szennai lipisen-lapason....; Által mennék....; Szép a gyöngyvirág....; Ej, haj, gyöngyvirág....; A csikósok....; Hej rozmaring, rozmaring....; A csitári hegyek alatt....; Elindultam szép hazámból....Erdő mellett estvéledtem...</p> <p>Műzenei szemelvények: Joseph haydn: Falusi jókedv; Franz Schubert: A pisztráng; Johannes Brahms: Bölcsődal; G Verdi: Nabucco/Rabszolgák kórusa Erkel: Hunyadi László/Meghalt a cselszövő</p> <p>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra: Erkel Ferenc: Himnusz; Most szép lenni katonának....;Huszárgyerek....;Jaj de szépen süt az őszi</p>		

napsugára....; Pásztorok, pásztorok, örvendezve...; Báránkámon csengő szől...;	
<p>Magyar népdalok - 8. osztály</p> <p>Kiment a ház az ablakon...; Októbernek, októbernek elsején....; Erre gyere amerre én...; A kapuba a szekér....; Asszony asszony ki a házból...; Rengesd uram a gyermeket...; A karádi faluvégén...A bolhási kertek alatt...; Víz alá, víz alá....; Édes kedves pintes üvegem...;Röpülj páva....; Betlehem kis falucskában....;Sárgul már a fügefa levele...;Rózsa rózsa labdarózsa levele....Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek...</p> <p>Műzenei szemelvények, más népek dalai:</p> <p>Arezzoi Guido: Ut queant laxis; Ismeretlen francia szerző: Dáridó; Ismeretlen szerző: Az erdőn már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Haydn: Évszakok: A szorgos gazda...; W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; W.A. Mozart: Szöktetés a szerájból/Osmin áriája (Ó, az lesz a kéjes óra); Nobody knows (Nem kérdi senki) – spirituálé, Old Black Joe- spirituálé; Megzenésített versek: Sebő Ferenc-József Attila: Rejtelmek; Bródy János-József Attila: Hull a levél a fáról; Régi mesékre – ír népdal;</p> <p>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra:</p> <p>Ma reggel útnak indulunk-skót népdal; Régi mesékre – ír népdal; Gaudeamus igitur; Máté Péter: Egyszer véget ér...;</p> <p>Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzenté; Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetisín rózsa; Ma van húsvét napja</p>	
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK	
<ul style="list-style-type: none"> – Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelése kottaképről és emlékezetből – Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus) – A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata – Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból – Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel – Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel – A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése – Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait 	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés – A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál – Éneklés az iskolai kórusban – Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben – Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban – A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> – Népdalok és műdalok – a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői – Műzene és népzenei feldolgozások különbsége – Homofon és polifon (kánon) szerkesztés – A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői – A dúr és moll szerepe a zenei kifejezésben

Fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése.
-----------------	----------------------------------

Tematikai egység	Zeneművek / Zenehallgatás	Órakeret 12 óra
Zenehallgatási anyag – 7. osztály Kodály Zoltán: Kállai kettős; Kodály Zoltán: Székelyfonó; Kodály Zoltán: Esti dal; Haydn: London szimfónia I. tétel; Mozart: Requiem Mozart: Don Giovanni-részletek, Beethoven: V. „Sors” szimfónia; Beethoven: Für Elise; Schubert: A pisztráng, Pisztrángötös IV. tétel; Brahms: V. magyar tánc, VI. magyar tánc; Giuseppe Verdi: Nabucco részletek, Aida részletek; Erkel Ferenc: Hunyadi László; Chopin: a-moll mazurka, Forradalmi etüd; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei-részletek; Liszt Ferenc: Mazeppa, II. magyar rapszódia, Csajkovszkij: Diótörő, b-moll zongoraverseny, Britten: Variációk és fuga (op.34) Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)		
Zenehallgatási anyag – 8. osztály Johann Sebastian Bach: g moll fuga; G.F Handel: Messiás oratórium-halleluja kórus; Haydn: Évszakok oratórium; W. A. Mozart: A-dúr klarinét kvintett lassú tétele, Szóktetés a szerájból – részletek; Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel – részlet; Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet) Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal; Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet; Robert Schumann: Gyermejk jelenetek – Álmodozás; Richard Wagner: Tannhäuser – Nászinduló; Claude Debussy: Gyermekek kuckó - Néger baba tánca; Karai József: Estéli nótázás; Bartók Béla: Allegro Barbaro; Kodály Zoltán: Fölszállott a páva – részletek a variációkból; Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna Krzysztof Penderecki: Hiroshima emlékezete, George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon), Jazz standard-ek, Szőrényi-Bródy: István a király - részletek Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek); Népzenei felvételek		
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		
<ul style="list-style-type: none"> – a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével – élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása – a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során – a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül – a zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével 		
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK		ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – Részvétel ifjúsági hangversenyeken – Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán 		<ul style="list-style-type: none"> – Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi

<ul style="list-style-type: none"> – Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához – Zeneművek zenetörténeti rendszerezése – Koncertfilm megtekintése – Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről – A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése – Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről – Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről – Kiselőadás a hangszerekről (megszóltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával) – Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata 	<p>és kulturális hátterüket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait
<p>Fogalmak</p>	<p>Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene</p> <p>Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.</p> <p>Hangfűrt, homofónia, polifónia, hangszerelés</p>

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	Órakeret 3 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		
<ul style="list-style-type: none"> – Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval – Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban – Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során – Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez <p>Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.</p>		
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult új dalok ritmusának hangoztatása – Ritmuskánon az osztály csoportjai között – Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával – Egyszerűbb ritmushangszerek készítése 	<ul style="list-style-type: none"> – Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató – Felütés- súlytalan indítás 	

<ul style="list-style-type: none"> – Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása 	
Fogalmak	3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés	Órakeret 3 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		
<ul style="list-style-type: none">– A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban– Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése– A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából– A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan– A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése– Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta intonációval		
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK	
<ul style="list-style-type: none">– A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel– Zenei kérdés, válasz rögtönzése– Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával– A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására	<ul style="list-style-type: none">– A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése– Kis és nagy szext, szeptim	
Fogalmak	A korábban tanultak elmélyítése.	

Tematikai egység	Zenei ismeretek / Zenei írás-olvasás	Órakeret 2 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK		

<ul style="list-style-type: none"> – Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre – Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban – A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan 	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	ISMERETEK
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése – Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal – Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával – Kottairáshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése – A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása. 	<ul style="list-style-type: none"> – Új ismeret: 1#, 1 bé előjegyzés – A korábbi ismeretek mobilizálása: <p>>Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete</p> <p>>A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon</p> <p>>Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan</p> <p>>Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete</p> <p>>Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában</p>
Fogalmak	Minden korábban szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, e-moll, F-dúr, d-moll